

*Сердюков О.О.,
аспірант кафедри теорії
та історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ, Україна*

ЛЕГІТИМАЦІЯ ВЛАДИ ЯК ЯВИЩА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОЇ ДІЙСНОСТІ В УКРАЇНІ 1917-1922РР.: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Надзвичайно важливою властивістю державної влади є легітимація, це поняття багатоаспектне та багатофункціональне. Його відсутність, невизначеність приводить до невизнання, ігнорування, невиконання суспільством будь-яких рішень, що приймаються. Наявність довіри суспільства являється ключовим, основоположним фактором, який окреслює і зазначає державну владу як дієвий стабільний механізм відповідної конструкції функціонування у внутрішніх і зовнішніх відносинах.

Легітимація державної влади є дослідженням конституційно-правової науки, тому що у своїй основі правового регулювання, фундаментальним є конституційно-правові норми, і відповідно конституція являється правовим фундаментом становлення і його розвитку.

Легітимність є фундаментальною властивістю державної влади. Вона має своє визначальне вирішення у взаємодії держави і суспільства, представлені та відстоюванні його інтересів. У історичній ретроспективі свого становлення і розвитку легітимність визначалась з урахуванням конкретних умов існування державної влади, ідеології та релігії [1, с. 33].

У історичній ретроспективі слід зазначити, що крах російської імперії у 1917 році сприяв можливості проголошення УНР, а кризові сегменти першої світової війни, що дали поштовх розпаду іншої імперії, Австро-Угорської, сприяли можливості 1 листопада 1918 року на теперішніх західноукраїнських землях проголосити створення ЗУНР. Саме цей період займає особливе місце у вітчизняній українській історії, пов'язується з важливим періодом практики українського державотворення, легітимацією української влади як явища державно-правової дійсності в Україні у 1917-1922рр.

Комунобільшовицька облуда, що затвердилась після кровопролитної боротьби за владу в Україні у 1920 р. оманливими та підступними підходами

і методами, вимушені були надавати українського «забарвлення» легітимації української влади, з втягуванням її у тенета СРСР і вимушеного підписання у 1922 році разом з білорусією, Закавказською і російською федерацією угоди про СРСР.

Це мало свій негативний вплив на національний дух українського державотворення. Жорстока деспотія комунобільшовицького російського державництва здійснювала завуальовану шовіністську великодержавну ідеологію росію.

Зрозуміло, українство чинило свідомий національний супротив облудній політиці російського шовіністського завуальованого диктату. Зокрема, у даному контексті слід окреслити чотири Універсали Центральної Ради, що стали важливими у державотворчих процесах легітимації української влади, національному державотворенні, національному відродженні українства в цілому.

Але перші кроки реалізації державотворчих процесів, легітимації влади були започатковані ще 20 червня 1917 року, коли Центральна Рада створила спеціальну комісію з метою підготовки проєкту Конституції. Конституційний процес мав своє продовження і завершився 29 квітня 1918 року прийняттям Конституції УНР (статусу про державний устрій, права вольності УНР.) Конституція складалася з 83 статей і 8 розділів.

В Україні суверенне право було закріплене за народом, держава проголошувалась як суверенна і самостійна, проголошувалась єдність та неподільність територій. Україна була визначена як парламентська республіка. Вищим законодавчим органом стали Всенародні збори УНР, що мали вирішувати коло питань політичного, економічного, культурного, соціального та зовнішньополітичного життя України, затверджувати бюджет. Вища виконавча влада була надана Раді Народних міністрів. Третя гілка влади закріплювалась за судом УНР.

Разом з тим, як справедливо з нашої точки зору зазначають ряд дослідників і вчених, Конституція 1918 року мала значні недоліки, що може свідчити про відповідні як внутрішні, так і зовнішні впливи, зокрема комунобільшовицької російської клики. Даний основний закон чомусь не закріплював стабільну виконавчу і судову владу, дискредитував майнові права громадян. Отже, суперечливість і дискредитація державотворчих процесів мала місце, і це об'єктивно давало створення можливості зумисного поглиблення кризових процесів, державотворчих процесів.

Разом з тим слід зауважити, що Конституція України 1918 року була і залишається досить важливим державотворчим доробком, що будував фундаменти легітимації української влади.

Українська нація завжди намагалась у своєму історичному розвитку зберегти свою національну ідентичність. Актуально це і сьогодні в умовах повномасштабної кровопролитної війни. Сьогодні так потрібна динаміка

націотворення, розуміння часу, свідомого протистояння викликом.

Ми повинні згуртуватись. «Пам'ятаємо ми репрезентуємо великий народ, і повинні репрезентувати його гідно, достойно». У контексті вищезазначеного слід акцентувати увагу учасників круглого столу, що питання легітимації української влади як явища державно-правової дійсності та правотворчого процесу, його практичного здійснення і застосування наглядно демонструє доба Української Центральної Ради, Української Держави П. Скоропадського та Директорії УНР. Це період відродження української державності та національної свідомості українства.

Потрібно згадати і зацентувати увагу, що всі роки радянського диктатора та влади комуністичної облуди, і навіть місця Проголошення незалежності України у 1991 р. ці питання залишились у тіні. Вони оминались і заштриховувались. Про них не прийнято було говорити і висвітлювати у наукових розвідках та дослідженнях, адже значна частина наукового потенціалу України мала радянський вишкіл і виховання, комуносоціалістичну орієнтацію.

Над ними тяжіли на генетичному рівні застраханість, ідолопоклонництво комуністичним постулатом. Легітимація національної української держави період 1917-1922 років, проходили як закономірне продовження славних державницько-правових традицій козацького часу, прагнень українства, які стали визначальними на шляху ключових напрямків українського державотворення. Воно проходило у надскладних умовах невизнання права української нації на самовизначення, військового стану, що ніс економічну і соціальну розруху, знищення українського етносу. Але незважаючи на все, пріоритетним напрямком вибудовувалось конституційне законодавство, що тісно пов'язувалось, перш за все, із закріпленням основ суспільно-політичного устрою, що є маркером закономірності підходів, якими проходять більшість країн, на шляху відновлення власної державності.

Українська держава періоду Гетьманату, фактично реально розпочала створення правових підвалин її функціонування, з моменту приходу до влади П. Скоропадського. Державотворчі процеси спрямовувались на утвердження самостійної і незалежної Української держави, розв'язання соціальноважливих життєдайних питань соціуму.

На основі вище зазначеного можна зробити висновок, що нормативно-правові акти історичного часу Директорії чітко засвідчують намагання забезпечити легітимацію становлення влад, дотримуючись відповідної послідовності дій, стратегій, орієнтацій на світовий досвід шляхів розбудови суверенності держави, основ легітимації влади.